

Pomůže nová vláda majitelům lesa v boji s kůrovcem a populisty?

Majitelé obecních, soukromých a církevních lesů se koncem dubna letošního roku obrátili na poslance a senátory s žádostí, aby zákonodárci poskytli Ministerstvu zemědělství veškerou součinnost a přiměli vládu k urychlenému přijetí prioritních opatření k zabránění dalšího šíření kůrovcové kalamity. Zároveň varovali před jejím možným zneužitím mocenskými či kompetenčními spory ministerstev. Jak se zachová nová vláda? Dokáže ministr zemědělství v konkurenci ostatních zájmů vybojovat skutečnou pomoc našim lesům?

František Kučera

Na kalamitní výskyt podkorního hmyzu v některých regionech republiky dlouhodobě stresovaných nedostatkem srážek a na ohrožení oslabených lesních porostů větrnými či sněhovými smrštěmi upozorňovali vlastníci lesů už loni v létě a po říjnové vichřici Herwart. Majitelé lesů žádali stát o pomoc, o pružné zareagování na vzniklou mimořádnou situaci a přijetí podobných opatření, jaká pro majitele lesů v krizových situacích zavedly sousední vlády v Bavorsku či Rakousku. Bavorská vláda neotálela a vzápětí po kalamitě vyhlásila pro majitele lesů granty ve výši až 6 000 eur na hektar, aby se poškozené dřevo rychle zpracovalo a vyvezlo z lesů, a zabránilo se tak jeho poškození kůrovcem, bezúročné překlennovací půjčky na zpracování kalamitního dříví, daňové pobídky a úlevy, navýšení přepravní kapacity, povolení k uložení dřeva na zemědělské půdě až do dalšího výsevu, ale také

okamžité zastavení těžeb měkkého dříví ve státních lesích.

V České republice byl přístup k boji proti kůrovcové kalamitě nejen ze strany Ministerstva zemědělství, ale potažmo celé vlády, velice rozporuplný, vlnitý a pomalý. K pozastavení úmyslných těžeb smrku a borovice u státního podniku Lesy ČR došlo až v druhé polovině března letošního roku. Obchodní model hospodaření státního podniku naplno ukázal své slabiny a bohužel i neochotu ze strany politiků jej měnit.

Krizové štáby v postižených krajích, jejichž členem by měl být vždy zástupce Ministerstva zemědělství a Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů (SVOL), jsou vytvářeny až nyní. Jsme za to samozřejmě rádi, ale teprve nedávno začalo Ministerstvo zemědělství řešit hromadnou výjimku z omezení doby jízdy některých vozidel při přepravě kalamitního dříví a také vyjednávat s ČD Cargo o posílení železniční dopravy. Pro dopravu dříví bylo údajně převedeno 500 vagonů z jiných komodit, menší ma-

jetky ale stejně nemají šanci. Za umožnění přístupu do lesních porostů a dočasné skladování dříví z kůrovcové kalamity na zemědělských plochách bohužel u nás stále hrozí zemědělcům sankce v podobě krácení dotací; na orné půdě by to snad bylo možné v příštím roce.

Na trhu se dřívím panuje zásadní přetlak, není kam dodávat, intervenční nákup dřeva od státních i nestátních vlastníků lesů státem není zvažován. Až na základě naší výzvy se rozeběhla jednání o podpoře skladování dřevní hmoty. Premiér Babiš na jednání připustil, že kompenzace majitelům nestátních lesů ve výši 600 Kč/m³ za těžbu, přiblížení a asanaci kalamitního dříví je reálná. Vzápětí se ale podpora smrškla na pouhé 200 Kč na asanaci dříví na odvozním místě, ani ta však není jistá. Vše bude záležet na tom, jak bude silný ministr zemědělství při jednání s Ministerstvem financí.

Majitelé lesů reagují na změnu klimatických podmínek výsadbou většího podílu listnáčů, jak ostatně dokládají Zelené zprávy o stavu lesa, ale bez finanční pomoci státu se neobejdou. Změnu dřevinné skladby nelze provést naráz a vyžaduje od majitelů lesa zvýšené investice. Očekávají proto, že Ministerstvo zemědělství co možná nejdříve schválí vyhlášku k druhové skladbě lesů. Návrh vyhlášky uvolňuje lesním hospodářům ruce a umožňuje jim využít nejširší možné skladby dřevin odpovídajících stanovišti a regionálnímu klimatu právě v reakci na jeho současně probíhající změny, aniž by vlastníky lesů zároveň ekonomicky srazil na kolena. Téměř polovina lesů v České republice patří nestátnímu sektoru, a proto jsou doporučující opatření vyhlášky a odpovídající finanční motivace státem na místě. Za škody suchem v roce 2017 nedostali vlastníci lesů ani korunu, zatímco zemědělci obdrželi dvě miliardy, k razantním změnám hospodaření v krajině je ale překvapivě nic nenutí. ■

Ing. František Kučera je starostou Pelhřimova a předsedou Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v České republice.

František Kučera

FOTO ARCHIV SVOL

Lesy v naší zemi ohrožuje houževnatý škůdce

Vyvolává mnohé emoce a „odborná“ vyjádření. Tentokrát se nejedná o žádné nové politické uskupení či překvapivou koalici, ale o pár milimetrů velkého kalamitního brouka.

Radomír Charvát

Kůrovec – správně lýkožrout smrkový – ničí s velkou intenzitou smrkové lesy oslabené několik let trvajícím suchem. Z odborného problému, který má silně negativní dopad na ekonomiku lesních majetků i na všechny funkce lesa spojené s jeho existencí, se stává politický spor o tom, kdo a co zavinil, co měl kdo udělat a neudělat... atd. Vyjadřují se k tomu politici, kteří o existenci lýkožrouta smrkového neměli dosud ani ponětí a ani tohoto broučka ve skutečnosti neviděli. Nebrání jim to však ve vynášení soudů či rozhodnutí a zejména: v kritice lesnického stavu.

Mají v této strategii zdatného pomocníka v osobách z různých ekologických iniciativ, jimž vévodí Hnutí Duha a MVDr. Bláha. Tento člověk bez jakéhokoliv lesnického vzdělání či praxe v oboru se drze nazývá lesnickým expertem. Při absenci základních odborných vědomostí se pouští do tvrdé kritiky lesníků a vlastníků lesů. Lidé, kteří současnou situaci s kůrovcovou kalamitou považují za největší ekologickou katastrofu, před pár lety na Šumavě stejnou „katastrofu“ vítali a kůrovce nazývali součástí přírodních procesů. Kůrovci nikdo nevytýčil hranice, kde „žrát“ může, a kde ne. A i kdyby, zřejmě by se tím stejně neřídil, stejně jako se nepodařilo poručit větru a dešti.

Každá krizová situace má své příčiny, důsledky, ale zároveň dává a nabízí nové příležitosti. Tu největší, udělat pozitivní krok pro české lesnictví, měl ministr zemědělství. Tou příležitostí byla možnost zásadní změny systému hospodaření největšího správce lesů v České republice (Lesy České republiky, s. p.). Systému, který se dožil a částečně i zhoršil kůrovcovou situací. Příležitost však ministr vyřešil jinak. Použijeme-li vyjádření Ministerstva

životního prostředí a ekologických hnutí ze „Šumavy“, že kůrovec je součástí přírodních procesů, tak je tedy Ing. Szórád prvním člověkem, který byl propuštěn za nezvládnutí přírodních procesů. Vážení meteorologové, klimatologové, hydrologové... atd., budiž toto pro vás varování!

Další příležitost je tu pro lesníky a majitele lesů v určitých změnách v hospodaření v lesích, lesníci ji velice dobře chápou a dlouhodobě již uplatňují. Stačí se podívat na oficiální statistiky od počátku devadesátých let minulého století. Spatříme v nich strmě rostoucí podíl listnáčů a dalších melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) v obnově lesa, dále je z údajů shromážděných Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů v Brandýse nad Labem patrné, jak výrazně poklesla výměra porostních skupin či průměrná výměra holiny. To jsou fakta a nikoliv pocity, domněnky či dokonce nepravdy, které vykřikuje na veřejnosti MVDr. Bláha!

V oblastech postižených kůrovcem je prioritou holiny po těžbě co nejdříve zalesnit a tím obnovit plnění funkcí lesa, zejména funkci vodohospodářskou a půdoochrannou. Úvahy o ponechání některých rozsáhlých holin sukcesi jsou z tohoto hlediska nepřijatelné! Pro ukázkou správnosti řešení doporučuji politikům i ekologickým hnutím exkurzi u Vojenských lesů a statků Plumlov s výkladem Ing. Jana Jeniše. Kůrovcová kalamita zejména v Olomouckém kraji, na Třebíčsku, v Telči... je skutečně závažná a v rovnováze k této závažnosti by měla být i pomoc státu, tak jako například v sousedním Německu po loňské říjnové větrné kalamitě.

Bohužel, význam lesů se u nás skloňuje pouze v různých prohlášeních, nepodložená kritika lesníků je vysoká. V médiích dostávají prostor spíše až agresivní představitelé ekologických hnutí či zástupci umělec-

Radomír Charvát

ké veřejnosti, jejichž věhlas končí v lepším případě u Rozvadova, před skutečnými lesnickými odborníky. Pomoc státu vlastníků lesů a lesníkům je ve srovnání se zemědělci prakticky zanedbatelná i přes snahy lesníků, Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů (SVOL) či i některých pracovníků krajů či Ministerstva zemědělství.

Místo pomoci je lesnický stav okopáván ze všech stran a veřejnost je ubezpečována, že zmíněný špatný stav lesů zavinili právě lesníci. Zaručení „odborníci“ vykřikují hesla, jak už dávno upozorňují na špatný stav našich lesů a lesníci nedbají jejich varování. Současná veřejnost žijící převážně ve městech je už dávno odtržena od chápání normálního života na tradičním českém venkově. Ve své bublině virtuální reality je snadným soustem pro různá hnutí, která ji i lživými prohlášeními získávají na svoji stranu. Hledání pravdy je totiž složité. Daleko pohodlnější je převzít jednoduchá hesla a řešení, byť jsou nepravdivá. Lesnictví jako jeden z mála oborů lidské činnosti pracuje s velmi dlouhou „výrobní“ dobou. Proto v dnešní době „rychlých“ peněz není pochopeno. Lesníci nekřičí, lesníci pracují! Zatím... ■

Radomír Charvát je místostarostou obce Nová Ves u Týniště nad Orlicí a lesmistrem a jednatelem Lesního družstva Vysoké Chvojno, s. r. o.